

BÖLÜM 9 ◀

AKUPUNKTUR VE HEMŞİRENİN ROLÜ

Ayşe Sevim AKBAY KISA¹

1. GİRİŞ

Akupunktur, günümüzde geleneksel ve tamamlayıcı tedaviler (GETAT) içinde belirtilen ve hem koruyucu hem de tedavi edici olarak binlerce yıldır kullanılabilen bir modeldir. Bu modelde, hastalığa göre genel bir uygulama yerine, bireyin hassas olan noktaları üzerinden uygulanmaktadır. Akupunktur, ülkemizde de GETAT içerisinde ilk yasal düzenlemesi yapılan tedavi yöntemidir ancak bu yöntemi hemşirelerin kullanabilmesiyle ilgili kanun yoktur. Sağlık alanındaki yapılan araştırmalar sonucunda bu yöntemin sağlık uygulamalarında kullanılması sırasında birey, aile ve toplumunun sağlığında etkin rollere sahip hemşirelerin de uygulamalara dahil edilmeleri gerektiği anlaşılmaktadır.

2. AKUPUNKTUR TANIMI VE TARİHÇESİ

Akupunktur vücut üzerindeki tespit edilmiş özel noktalara iğne batırılarak uygulanan bilimsel bir tedavi yöntemidir. İğne (acus) ve batırma veya delme (punctura) olarak latince iki kelimedenden oluşan “acupuncture” kelimesi, türkçede “iğnelemek” anlamına gelmekte olup akupunktur olarak ifade edilmektedir (1, 2).

¹ Arş. Gör. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü/Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD., ayse.sevim.32@gmail.com

SONUÇ

Örnek çalışmaların sonuçlarından görüldüğü gibi hemşirelik alanında akupunktur çeşitlerinden birinin uygulanması hemşirelik bakımında olumlu sonuçlar oluşturmuştur. Bu nedenle hemşirelik bakımında akupunktur ile ilgili bilgi birikimi oluşturmak, akupunkturun hemşirelik sürecinde kullanımını sağlamak ve kullanım alanını özerk ve güvenli bir şekilde genişletmek gerekir.

KAYNAKLAR

1. Acar HV. Türklerde ve Anadolu'da Akupunktur ve Benzeri Uygulamaların Tarihçesi. Tekin A, Çevik C (ed.) Sağlık Bakanlığı Akupunktur Uygulaması Kitabı içinde. Ankara: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Bakanlık Yayın: 1231; 2021. p. 46-59. <https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Yayin/638>
2. Düzgün Ö. Doğu tıbbi şifanın kökleri ve akupunktur. Birinci Baskı. İstanbul: Mercan Kitap; 2017.
3. Chon TY, Mallory MJ, Yang J, Bublitz SE, Do A, Dorsher PT. Laser Acupuncture: A Concise Review. *Medical Acupuncture*. 2019; 31(3): 164-168.
4. Hou PW, Hsu HC, Lin YW, et al. The History, Mechanism, and Clinical Application of Auricular Therapy in Traditional Chinese Medicine. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*. 2015; 1-13.
5. Jeon ES Geleneksel Çin ve Kore Tıbbına Göre Hastalık Etiyolojisi, 8 Prensipten Oluşan Kombinasyonu Prensipleri. Tekin A, Çevik C (ed.) Sağlık Bakanlığı Akupunktur Uygulaması Kitabı içinde. Ankara: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Bakanlık Yayın: 1231; 2021. p. 69-80. <https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Yayin/638>
6. Berman B, Pomeranz B. Scientific Basis of acupuncture. In: Stux G, Berman B, Pomeranz B. *Basics of acupuncture*. New York: Springer Verlag. Springer Science. 2003. p. 7-55.
7. Ekmekçi PE. 3.000 Yıl öncesinden günümüze geleneksel çin tıbbi; tarihi, bugünü ve geleceği. *Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Dergisi*. 2018; 1(3): 132-140.
8. WHO. World Health Assembly, 32 Thirty- Second World Health Assembly. Geneva. resolutions and decisions, annexes. 7-25 MAY 1979. (03.01.2023 tarihinde https://extranet.who.int/iris/restricted/bitstream/handle/10665/153660/WHA32_1979-REC-3_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden ulaşılmıştır).
9. Resmi Gazete. 29 Mayıs 1991 Akupunktur Yönetmeliği. 1991. 20885.pdf (resmigazete.gov.tr)
10. Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği. 2014. (06.01.2023 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141027-3.htm> adresinden ulaşılmıştır).
11. Beal MW. Acupuncture and Acupressure, Applications to Women's Reproductive Health Care. *Journal of Nurse- Midwifery*. 1999;44(3):217-230. doi: [https://doi.org/10.1016/S0091-2182\(99\)00054-3](https://doi.org/10.1016/S0091-2182(99)00054-3)
12. Polat E. Akupunktur ve Akupunktur Teknikleri. Temel V. (ed.). *Research in Health Science* içinde. İstanbul: Duvar Kitabevi. p. 115-126.
13. Lozano F. Basic Theories of traditional chinese medicine. In: Lin, Y.-C, Hsu, E (eds) *Acupuncture for Pain Management*. New York, USA: Springer; 2014. p. 13-45.
14. Sezen K. Akupunktur. (2. Baskı). Ankara. Akademisyen Kitabevi. 2020.

15. Chenong YC, Hung Yu E, Ledger WL. Acupuncture and assisted conception (review). The Cochrane Database of Systematic Reviews 2008; 8(4). doi:<https://doi.org/10.1002/14651858.CD006920.pub2>.
16. Grillo CM, Zotelli V, Lúcia Bressiani GM, et al. Would a Placebo Acupuncture Needle be Able to Induce Deqi?. *Journal of Acupuncture and Meridian Studies*. 2018;11(5):273–279. <https://doi.org/10.1016/j.jams.2018.06.007>.
17. Kalaycıoğlu A. Yin-Yang Teorisi. Tekin A, Çevik C (ed.) Sağlık Bakanlığı Akupunktur Uygulaması Kitabı içinde. Ankara: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Bakanlık Yayın: 1231; 2021. p. 64-68. <https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Yayin/638>
18. Bannerman RH. Acupuncture: the WHO view. In: World Health the Magazine of the World Health Organization. 1979. p. 24-31. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/351993/WH-1979-Dec-eng.pdf?sequence=1>
19. Stux G, Technique of acupuncture. In: Stux G, Berman B, Pomeranz B. Basics of acupuncture. New York. Springer Verlag. Springer Science & Business Media; 2003. p. 7-55.
20. Sun Y, Gan TJ, Dubose JW, et al. Acupuncture and related techniques for postoperative pain: a systematic review of randomized controlled trials. *Br J Anaesth*. 2008;101:151–160.
21. Dimitrova A, Murchison C, Oken B. Acupuncture for the treatment of peripheral neuropathy: a systematic review and metaanalysis. *J Altern Complement Med*. 2017;23:164–179. doi: <https://doi.org/10.1089/acm.2016.0155>
22. Liu C, Li T, Wang Z, et al. Scalp acupuncture treatment for children's autism spectrum disorders: A systematic review and meta-analysis. *Medicine*, 2019; 98(13): 1-8
23. Wu HC, Liu YC, Ou KL, et al. Effects of acupuncture on postcesarean section pain. *Chin Med J*. 2009; 122: 1743-8.
24. Carlsson CP, Axemo P, Bodin A, et al. Manual acupuncture reduces hyperemesis gravidarum: a placebo-controlled, randomized, single-blind, crossover study. *J Pain Symptom Manage*. 2000;20:273-9. doi:[https://doi.org/10.1016/S0885-3924\(00\)00185-8](https://doi.org/10.1016/S0885-3924(00)00185-8).
25. Li W, Yin P, Lao L, et al. Effectiveness of Acupuncture Used for the Management of Postpartum Depression A Systematic Review and Meta-Analysis. *Biomed Res Int*. 2019; 2019: 6597503, 1-8. doi: 10.1155/2019/6597503.
26. Befus D, Coeytaux RR, Goldstein KM, et al. Management of Menopause Symptoms with Acupuncture: An Umbrella Systematic Review and Meta-Analysis. *J Altern Complement Med*. 2018; 24: 314-23. <https://doi.org/10.1089/acm.2016.0408>
27. Kaya Ş, Karakuş Z, Boz İ, et al. Dünyada ve Türkiye'de tamamlayıcı terapilere ilişkin yasal düzenlemelerde hemşirelerin yeri. *Jaren*. 2020; 6(3): 584-591.
28. Atan G. Kronik hastalık yönetiminde tamamlayıcı ve alternatif tedavi kullanımı ve hemşirenin rolü. (Derleme). *Van Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2018; 11(2):21-24.
29. Rislund S. Nurses' Conception of their Role in Acupuncture Therapy in a Clinic in Chengdu, China: An empirical study investigating the nurses' role in a Chinese setting. Faculty of Health, Science and Technology, Karlstad University. Department of Health Sciences. Bachelor's Thesis. 2016: 1-33.
30. Bousfield APS, Padilha MI, Bellaguarda MLDR, et al. (2021). Nursing Process as a potentializer of acupuncture practice. *Escola Anna Nery*. 2021; 25(4). doi: <https://doi.org/10.1590/2177-9465-EAN-2020-0148>
31. Pereira R, Alvim N. Acupuntura para intervenção de diagnósticos de enfermagem: avaliação de experts e especialistas de enfermagem. *Escola Anna Nery*, 2016; 20(4) :e20160084
32. Wiesener SFT, Hegyi G, Hök J, et al. Research Network For Complementary And Alternative Medicine (CAM) Final Report Of Cambrella Work Package 2, Legal Status And Regulation Of Cam in Europe Part III - Legal status and regulation of CAM in Europe. Between 2010 and 2012; 1-41. (01.01.2023 tarihinde <https://cam-europe.eu/library-cam/cambrella-research-reports/#what.adresinden.ulaşımıştır>).

33. Saraçoğlu E, Kıymaz D. Çocuklarda Akupunktur Tedavi Uygulamaları ve Hemşirelik. *Doğu Karadeniz Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2022; 1(3): 38-47.
34. Landgren K, Hallström I. Effect of minimal acupuncture for infantile colic: A multicentre, threearmed, single-blind, randomised controlled trial (ACU-COL). *Acupuncture in Medicine*. 2017; 35(3): 171– 179. doi:10.1136/acupmed-2016-011208
35. Varejão CDS, Santo FHDE. Laser Acupuncture for Relieving Nausea and Vomiting in Pediatric Patients Undergoing Chemotherapy: A Single-Blind Randomized Clinical Trial. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*. 2019; 36(1): 44–54. doi:10.1177/1043454218810140
36. Zeng Y, Liu B, Luo T. et al. Effects of acupuncture on preeclampsia in Chinese women: a pilot prospective cohort study. *Acupuncture in Medicine*. 2016; 34(2): 144-148. Doi: <https://doi.org/10.1136/acupmed-2015-010893>
37. Kocher Z., Hobbs V. Integrating acupuncture for preeclampsia with severe features and HELLP syndrome in a high-risk antepartum care setting. *Medical Acupuncture*. 2019; 31(6): 407-415.
38. Gavronsky, S., Koeniger-Donohue, R., Steller, J., & Hawkins, J. W. (2012). Postoperative pain: acupuncture versus percutaneous electrical nerve stimulation. *Pain Management Nursing*, 13(3), 150-156.
39. Acar C, İlhan SE (2021). Kronik Kas-İskelet Sistemi Hastalıklarında Uygulanan Kupa Terapisi ve Akupunkturun Hastaların Yaşam Kalitesi, Ağrı ve Depresyon Belirtilerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Danışman Prof. Dr. Sibel Erkal İlhan. Haliç Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
40. Özkan T. Hiperemesis Gravidarumu Olan Gebelerde P6 Akupunktur Noktasına Uygulanan Basının (Akupres) Bulantı Kusma Ve Öğürmeye Etkisi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doktora tezi (Danışman: Doç. Dr. Mürüvvet BAŞER).
41. Mucuk S. Lİ4 VE SP6 Akupunktur Noktasına Yapılan Uyarının Doğum Ağrısı Ve Süresine Etkisi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi (Danışman: Doç. Dr. Mürüvvet Başer).